

1. OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO.

1.1. Powietrze atmosferyczne.

1994 rok był kolejnym rokiem spadku podstawowych wskaźników zanieczyszczenia powietrza. Według danych Wojewódzkiej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej (WSSE) w Krakowie:

	Wartość dopuszczalna	1994	1993 r.	dynamika 94/93 (w%%)
Stężenia średnioroczne (w $\mu\text{g}/\text{m}^3$)	50	38	39	97,4
pyłu zawieszonego	32	43	50	86,0
dwutlenku siarki	1,6	1,0	1,4	71,4
dwutlenku azotu	50	58	48	120,8
kadm	0,01	0,002	0,003	66,7
ołowiu	0,2	0,12	0,32	37,5
opad pyłu (w g/m^2)	200	85	87	97,7

Po raz pierwszy od wielu lat, codzienne pomiary stężeń pyłu zawieszonego, we wszystkich stacjach pomiarowych na obszarze Krakowa, wykazywały wartości niższe od dopuszczalnej wartości stężeń średniorocznych. Podobnie, utrzymując tendencję spadkową w stosunku do lat poprzednich, nie przekraczały dopuszczalnych norm stężenia: fluoru, kadmu i ołowiu oraz opad pyłu.

Średnioroczne stężenie dwutlenku siarki, mimo tendencji malejącej, nadal we wszystkich punktach pomiarowych przekraczało wartość dopuszczalną. Rejestrowane przez WSSE w Krakowie (1 pkt. pomiarowy) stężenia dwutlenku azotu od 1991 r. systematycznie rosną. W 1994 r. po raz pierwszy przekroczyły wartość dopuszczalną. O stanie powietrza atmosferycznego w Krakowie w 1994 r. decydowały:

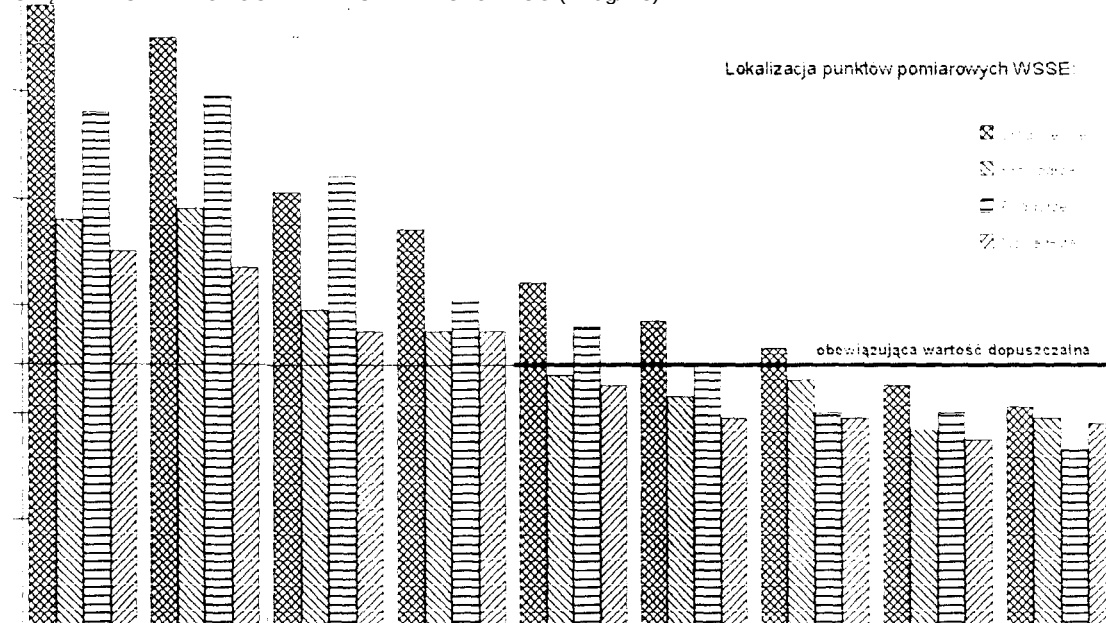
- lekka zima a przez to zmniejszenie ilości spalanych paliw stałych na cele grzewcze,
- działania w zakresie ograniczenia emisji podejmowane przez zakłady przemysłowe,
- likwidacja kotłowni lokalnych i pieców indywidualnych na paliwo stałe poprzez zmianę nośnika energii (z węgla na gaz) lub podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej.

Wzrost średniorocznych stężeń NO_x spowodowany jest wzrostem ilości pojazdów spalinowych oraz często ich złym stanem technicznym.

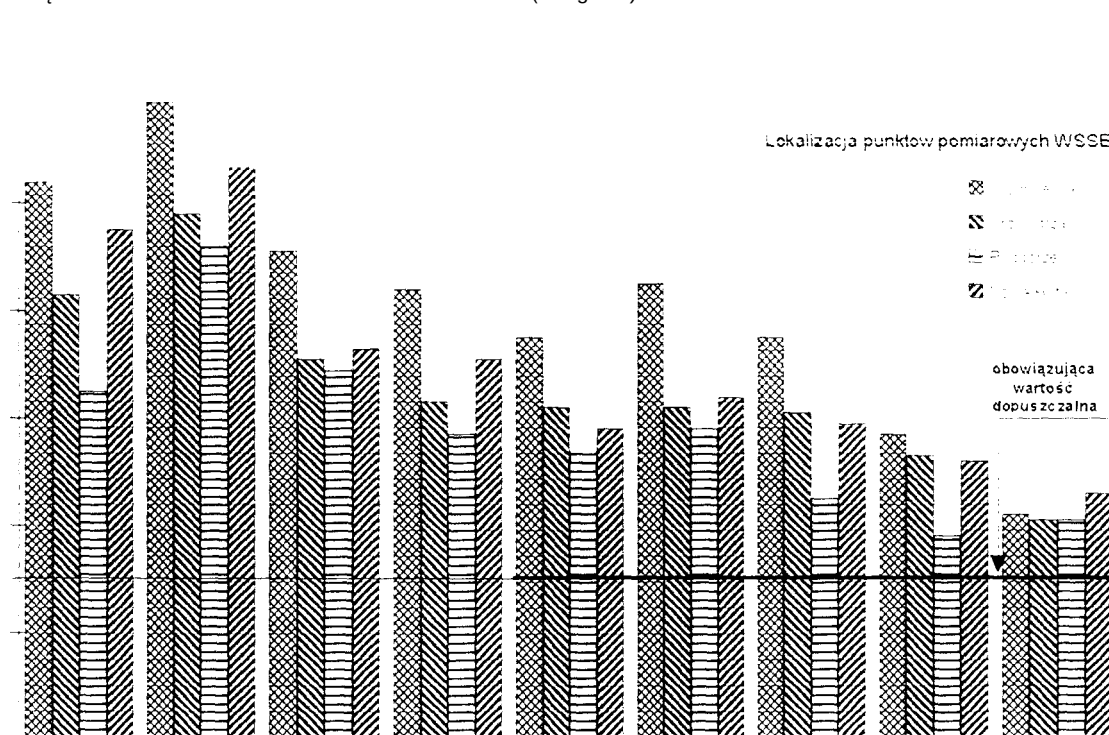
Wydaje się, że spadkowe tendencje stężeń pyłu zawieszonego i SO_2 w najbliższym okresie kilku lat będą się utrzymywały. Wahania w tym zakresie będą spowodowane szybkością i zakresem działań podejmowanych przez przemysł na rzecz ograniczenia emisji, likwidacją źródeł niskiej emisji oraz warunkami pogodowymi w okresie zimy (sezonu grzewczego).

Podjęcia pilnych działań wymaga problem ograniczenia (zmianę trendu wzrostowego) skażenia powietrza wskutek rozwoju motoryzacji. Konieczne jest wyprowadzenie ruchu tranzytowego z miasta oraz zmniejszenie (a nawet wykluczenie) możliwości wjazdu pojazdów spalinowych do Centrum.

STĘŻENIE ŚREDNIOROCZNE PYŁU ZAWIESZONEGO (w ug/m3)

STĘŻENIE ŚREDNIOROCZNE DWUTLENKU SIARKI (W ug/ m3)

1.2. Wody powierzchniowe.

Wszystkie badane ciekі powierzchniowe wpływające na teren Krakowa są, ponadnormatywnie zanieczyszczone. Olbrzymie zaległości oraz brak efektów podejmowanych działań (często jeszcze kontynuowanych) zarówno poza granicami jak i w samym Mieście, powodują, że stan czystości rzek w 1994 roku był nadal niezadowalający. Podobnie jak w 1993r. wszystkie kontrolowane ciekі, na terenie Miasta prowadziły Wody pozaklasowe. Decydowało o tym przede wszystkim kryterium fizykochemiczne i bakteriologiczne.

Podobnie jak w 1993r. niektóre wskaźniki obniżały klasę wody w Zbiorniku Dobczyckim do II a nawet III. Przyczyną tego są głównie ładunki zanieczyszczeń biogennych dopływających do akwenu.

Wykluczonym jest aby stan czystości rzek i Zbiornika Dobczyckiego w najbliższych latach (2 - 3) uległ radykalnej poprawie. Wydaje się, że degradacja będzie postępować, co z punktu widzenia stanu środowiska jest zjawiskiem wysoce niepokojącym, a skutki (oddziaływanie na wody podziemne, synergizm skażeń, itp) są aktualnie nie do określenia. Degradacja Zbiornika Dobczyckiego, podstawowego źródła wody pitnej dla Krakowa, jest istotnym zagrożeniem dla egzystencji i zdrowia mieszkańców Miasta,

Pozytywnym zjawiskiem, rokującym nadzieję na postęp w zakresie czystości rzek i Zbiornika Dobczyckiego jest porządkowanie gospodarki wodno - ściekowej w nawiązaniu do zlewni cieków. 28 grudnia 1994r. wpisano do "Rejestru Związków Międzygminnych" URM pod poz. 127 "Związek Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa" którego podstawowym zadaniem jest ochrona Zbiornika Dobczyckiego. Ponadto podejmowane są lokalne, międzydzielnicowe, międzygminne inicjatywy ochrony zlewni i poprawy czystości rzek, np. Wilgi.

1.3. Powierzchnia ziemi.

W 1994r. zorganizowanym wywozem odpadów komunalnych objętych było ok. 70% mieszkańców miasta. Wzrost o 10% w stosunku do 1993r. spowodowany był:

- pojawieniem się na rynku nowych firm zajmujących się wywozem odpadów (aktualnie jest ich 8) a przez to zwiększeniem rejonów obsługiwanych, oraz
- systematycznym wprowadzaniem w życie "Regulaminu ochrony środowiska przed odpadami komunalnymi i fekaliami oraz utrzymania czystości na terenie Miasta Krakowa", który zobowiązuje mieszkańców miasta do gromadzenia i wywożenia (we własnym zakresie lub przez wynajętego przewoźnika) odpadów z posesji na wyznaczone wysypisko. Odpady komunalne składowane są na wysypisku w Baryczy, którego eksploatację prowadzi Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp.z o.o od 1974r, Obecnie odpady deponowane są na obszarze 2-giej części II etapu wysypiska o pow. ok.9 ha.

Najistotniejsze działania w zakresie ochrony powierzchni ziemi w 1994r. polegały na ograniczaniu uciążliwości wysypiska w Baryczy. Na obszarze I etapu i 1-wszej części II etapu, o pow. 16,5 ha, prowadzono prace rekultywacyjne.

W ramach ograniczania negatywnego wpływu wysypiska na środowisko, w 1994 r. wykonano:

- poszerzenie pasa zieleni-izolacyjnej wokół wysypiska,
- przełożenie potoku Malinówka na odcinku ok. 600 m. w celu ochrony jego wód przed zanieczyszczeniem odciekami z wysypiska. Wykonanie w/wym. prac, prowadzi w konsekwencji do wyraźnego zmniejszenia uciążliwości wysypiska w Baryczy.

Ponadto, w grudniu 1994r. wprowadzony został na terenie miasta Krakowa pilotażowy system segregacji odpadów komunalnych obejmujący swym zasięgiem 100-tys. mieszkańców. Spodziewanym efektem ekologicznym wdrożenia "Programu segregacji odpadów" będzie zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na wysypisko w Baryczy, poprzez odzysk 10% surowców wtórnych zawartych w śmieciach. W 1995 roku przewidywana jest realizacja kolejnego etapu "Programu segregacji odpadów" obejmującego dalsze 200 tys. mieszkańców miasta.

W 1994r. w dalszym ciągu prowadzono prace zmierzające do lokalizacji i. budowy zakładu utylizacji odpadów komunalnych.

Zgodnie z decyzją Wojewody z 1992r. określającą obszar strefy ochronnej oraz warunki jej zagospodarowania i użytkowania, wykonano "Plan zagospodarowania strefy ochronnej wysypiska odpadów komunalnych w Baryczy" oraz "Plan gospodarowania gruntami rolnymi w strefie ochronnej wysypiska Barycz".

1.4. Ochrona przyrody. Zieleń miejska.

Na terenie Krakowa znajduje się 171 obiektów i obszarów przyrodniczych objętych ochroną prawną.

Na 1 mieszkańca miasta przypada ok. 53 m² zieleni, w tym ok. 6 m² zieleni parkowej.

W 1994r. w zakresie ochrony i pielęgnacji istniejących terenów zieleni, będących w zarządaniu Gminy, przeprowadzono: prace pielęgnacyjne drzew i krzewów, zabiegi agrotechniczne i pielęgnacyjne trawników, nasadzenia drzew i krzewów za łączną kwotę 37,33 mld zł. (w 1993 r.- 27,16 mld zł.). W 1994r. wysadzono 7265 drzew i 37351 krzewów (w 1993 r, odpowiednio: 2005 i 13289).

Podstawowym problemem w zakresie zieleni w Krakowie jest brak środków na tworzenie nowych parków i zieleńców oraz starzenie się zieleni istniejącej a zwłaszcza drzew. Przewiduje się, że ze względu na podobny wiek, roślinność istniejących drzew zakończy się mniej więcej w tym samym czasie. Nastąpi wówczas olbrzymi ubytek zieleni osiedlowej. Należy więc niezwłocznie rozpocząć przygotowania do stopniowej wymiany drzew w niektórych osiedlach miasta (przebudowy drzewostanów). Powinny one polegać przede wszystkim na zapewnieniu odpowiednio dużej ilości materiału do nowych nasadzeń, specjalnie dobranego i hodowanego pod kątem specyficznych wymagań siedliskowych w Krakowie.

1.5. Edukacja ekologiczna.

Działania podjęte w 1994r. były oparte o inicjatywy wdrożone do pracy z młodzieżą szkolną i społecznością lokalną jeszcze w 1993 r. Uwzględniały one założenia programowe polskiej i międzynarodowej strategii edukacji środowiskowej oraz Agendy 21. W pracy edukacyjnej przyjęto zasadę, aby wyzwoić jak najwięcej inicjatyw wśród mieszkańców, bez narzucania gotowych rozwiązań, gdyż w praktyce taka forma przynosi największe efekty.

W 1994 r. zorganizowano:

- konkurs dla młodzieży szkół podstawowych i średnich Krakowa pod hasłem "Najpiękniejsze otoczenie szkoły",
- turniej ekologiczny dla młodzieży szkół podstawowych i średnich Krakowa pod hasłem "Tobie została powierzona Ziemia jak ogród - rządź Nią z mądrością"; finały turnieju podkreślały obchody Dnia Ziemi i Międzynarodowego Dnia Ochrony Środowiska,

- Akcję Sprzątania Świata (po raz pierwszy w Krakowie), której powodzenie w całości zawdzięcza się również młodzieży szkolnej.

W ramach masowej edukacji ekologicznej, uruchomiono w Regionalnej TV "Magazyn Ekologiczny Tele-Eko".

W związku z wdrożeniem systemu segregacji odpadów, Wydział Ochrony Środowiska UMK opracował i realizował program dot. popularyzowania segregacji.

1.6. Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Rok 1994 był pierwszym rokiem działalności Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W oparciu o opracowany i wdrożony "Regulamin gospodarowania środkami GFOSiGW", dofinansowaniem objęte zostały następujące zadania:

L.P	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania (w min. zł.)
1.	Edukacja ekologiczna	533,9
2.	Wspomaganie opracowań tworzących ekologiczny system informacyjny	138,0
3	Realizacja zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych	13040,8
4.	Urządzanie i utrzymanie terenów zieleni	686,1
5.	Realizacja przedsięwzięć związanych z segregacją i gospodarczym wykorzystaniem oraz składowaniem odpadów	3 109,1
6.	Inne cele służące ochronie środowiska	96,3
	Łącznie w 1994r. z GFOSiGW wydatkowano	17 604,2

2. Ochrona przeciwpowodziowa

W 1994r. Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Krakowa wykonał opracowania studialne dla ochrony Krakowa przed powodzią. Ze względu na brak środków, nie wykonano żadnego zadania inwestycyjnego z zakresu ochrony przeciwpowodziowej.

W 1995r. planowana jest kontynuacja opracowań w ramach realizacji "Programu studiów i pomiarów dla ochrony Krakowa przed powodzią".